LIETUVOS RESPUBLIKOS
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

REKOMENDACIJOS

DĖL SĄLYTĮ SU COVID-19 ATVEJU TURĖJUSIŲ ASMENŲ VALDYMO

2020-04-09

Sveikatos apsaugos ministerija teikia gaires dėl salytį su COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) (toliau – COVID-19) sergančiu asmeniu turėjusių asmenų valdymo (parengta adaptavus Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro bei kitų tarptautinių organizacijų rekomendacijas).

Sąlytį turėjęs asmuo – bet kuris asmuo, turėjęs sąlytį su patvirtintu COVID-19 atveju laikotarpiu, kada COVID-19 atvejis galėjo būti užkrečiamas, t.y. 72 val iki simptomų atsiradimo pradžios ir 14 dienų po simptomų atsiradimo pradžios.

Jei atvejis besimptomis, tuomet sąlytį turėjusiu asmeniu laikomi asmenys, turėję sąlytį su patvirtintu COVID-19 atveju 72 val. iki tepinėlio, kuris buvo teigiamas, paėmimo ir 14 dienų po tepinėlio paėmimo. Jei besimptomis atvejis nustatytas stacionarinėje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje - 14 dienų iki tepinėlio, kuris buvo teigiamas, paėmimo ir 14 dienų po tepinėlio paėmimo.

Užsikrėtimo COVID-19 rizika priklauso nuo sąlyčio su patvirtintu COVID-19 atveju pobūdžio, į kurį atsižvelgiant organizuojamos skirtingos tokio asmens stebėjimo/valdymo taktikos.

1. ***Didelės rizikos sąlytį (artimą sąlytį su COVID-19 atveju) turėjęs asmuo:***

- asmuo, turėjęs tiesioginį sąlytį su COVID-19 atveju iki 2 m. atstumu ilgiau nei 15 min.;
- asmuo, turėjęs tiesioginį fizinį sąlytį (kontaktą) (pvz. spaudęs ranką);
- asmuo, turėjęs tiesioginį sąlytį be apsaugos priemonių su užkrėstais COVID-19 atvejo kūno skysčiais (pvz. sergantysis pakosėjo į veidą, plikomis rankomis liestos COVID-19 atvejo panaudotos vienkartinės nosinės ir pan.);
- asmuo, buvęs uždaroje aplinkoje (pvz. namuose, klasėje, posėdžių salėje, ligoninės laukiamąjame, laivo kajutėje, ir pan.) su COVID-19 atveju ilgiau nei 15 min.;
- orlaivyje, autobuse, traukinyje, laive:
  - keleiviai, sėdėję šalia sergančio COVID-19 atvejo per dvi kėdes (visomis kryptimis);
  - kartu su COVID-19 atveju keliaujantis arba COVID-19 atvejį lydintis/jam padedantis asmuo;
  - įgulos nariai, aptarnavę tą lėktuvo/laivo dalį, kurioje sėdėjo/gyveno COVID-19 atvejis;
  - priklausomai nuo atvejo klinikinių simptomų ir požymių sunkumo, ar, jeigu COVID-19 atvejo judėjimo pobūdis lėktuve atitiko didesnės rizikos sąlyčio požymius, sąlytį turėjusių asmenų sąrašas gali būti išplėstas;
- sveikatos priežiūros darbuotojas ar kitas asmuo, teikęs sveikatos priežiūros paslaugas COVID-19 atvejui, arba laboratorijos darbuotojas, tiriantis COVID-19 atvejo ėminius (jei teiktos paslaugos be asmens apsaugos priemonių arba esant asmens apsaugos priemonių dėvėjimo pažeidimui) (išsamesnė informacija - rekomendacijų pabaigoje).

Mažos rizikos sąlytį (atsitiktinį sąlytį su COVID-19 atveju) turėjęs asmuo:

- asmuo, turėjęs sąlytį su COVID-19 atveju trumpiau nei 15 min. didesniu nei 2 m atstumu;
- asmuo, buvęs su COVID-19 atveju uždaroje patalpoje trumpiau nei 15 min.;
- asmuo, keliavęs su COVID-19 atveju bet kokioje transporto priemonėje, jeigu sąlytis neatitinka didelės rizikos sąlyčio kriterijų;
- sveikatos priežiūros darbuotojas ar kitas asmuo, teikęs sveikatos priežiūros paslaugas COVID-19 atvejui, arba laboratorijos darbuotojas, tiriantis COVID-19 atvejo ėminius (jei teiktos paslaugos, dėvint rekomenduojamas asmens apsaugos priemones).

Ilgesnis sąlyčio laikas didina užsikrėtimo riziką. Visuomenės sveikatos specialistai, atsižvelgdami į individualų rizikos vertinimą, gali išplėsti sąlytį turėjusių asmenų paieškos apimtis ir taikyti aukštesnes stebėjimo/valdymo priemones, ir tiems asmenims, kurie turėjo trumpesnį sąlytį su COVID-19 atveju.

Sąlytį turėjusių asmenų išaiškinimą koordinuoja ir atlieka Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NVSC). Asmens sveikatos priežiūros įstaigos (toliau – ASPĮ) teikia informaciją NVSC apie sąlytį ASPĮ turėjusius asmenis bei duomenis apie darbuotojus.

Nustačius patvirtintą COVID-19 atvejį, šis asmuo yra apklausiamas, siekiant nustatyti visus asmenis, turėjusius artimą sąlytį. Sudaromas sąlytį turėjusių asmenų sąrašas, atsižvelgiant į rizikos laipsnį. Su kiekvienu artimą sąlytį turėjusiu asmeniu susisiekiama, jis informuojamas apie infekcijos valdymo priemones.

Priklausomai nuo sąlyčio pobūdžio sąlytį turėjusiems asmenims taikomos šios priemonės:

1. Didelės rizikos (artimą) sąlytį turėjęs asmuo privalo:

- izoliuotis namuose, esant reikalui gali būti taikomas būtinasis izoliavimas;
- kasdien matuoti temperatūrą ir stebėti savo sveikatą ar nepasireiškia COVID-19 simptomai (karščiavimas, kosulys, apsunkintas kvėpavimas), laikytis rankų higienos, čiaudėjimo-kosėjimo etiketo;
- būti kasdien pasiekiamu telefonu NVSC specialistams, kurie atlieka aktyvų asmens stebėjimą (su stebimu asmeniu kasdien susisiekia telefonu, el. paštu ir kt. ir užrašo sveikatos būklės duomenis);
- jei sveikatos stebėjimo metu išsivysto ligos simptomai (karščiavimas, kosulys, apsunkintas kvėpavimas), asmuo turi nedelsiant skambinti į Karštąją koronaviruso liniją telefono numeriu 1808. Jei bus paimtas tepinėlis ir jo rezultatas bus neigiamas – asmeniui tęsiamas izoliavimas ir sveikatos stebėjimas, kol baigsis 14 dienų periodas nuo paskutinės sąlyčio su COVID-19 atveju dienos;
- jei per 14 dienų nuo paskutinės sąlyčio dienos ligos simptomai nepasireiškia, sąlytį turėjęs asmuo toliau nelaikomas turinčiu susirgimo riziką.

2. Mažos rizikos sąlytį turėjusiam asmenims:

- rekomenduojama stebėti savo sveikatą ir vengti socialinių kontaktų;
- jei sveikatos stebėjimo metu išsivysto ligos simptomai, nedelsiant skambinti į Karštąją koronaviruso liniją telefono numeriu 1808;
- jei per 14 dienų nuo paskutinio sąlyčio neatsiranda jokių simptomų, laikoma, kad asmeniui nėra COVID-19 rizikos.

Izoliavimui reikalingos sąlygos ir procedūros patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. V-352 „Dėl Asmenų, sergančių COVID-19 liga (koronaviruso infekcija), asmenų, įtariamų, kad serga COVID-19 liga (koronaviruso infekcija), ir asmenų, turėjusių sąlytį, izoliavimo namuose, kitoje gyvenamojoje vietoje ar savivaldybės administracijos numatytose patalpose taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Izoliavimo taisyklės).

Asmenys, grįžę iš užsienio valstybių, priskiriami mažos rizikos sąlytį turėjusiems asmenims, kuriems taikomi privalomo 14 dienų izoliavimo reikalavimai, nustatyti Izoliavimo taisyklėse. NVSC specialistai atvykimo į šalį vietoje informuoja asmenis, atvykusius iš užsienio valstybių, apie būtiną režimo laikymąsi bei įteikia pasirašyti sutikimą būti izoliuotam ir reikiamą izoliuoto asmens atmintinę, kaip nurodyta Izoliavimo taisyklėse.

Procedūros NVSC, nustačius sąlytį turėjusį asmenį:

- Informuoti asmenį, kad jis turėjo sąlytį su patvirtintu COVID-19 atveju (kad asmuo turėjo sąlytį išaiškinta COVID-19 atvejo epidemiologinės diagnostikos metu), todėl turi klausyti specialistų nurodymų.
- Pasiteirauti, kada asmuo paskutinį kartą turėjo sąlytį. Nurodyti jam konkrečią inkubacinio periodo pabaigos datą (14 d. po turėto kontakto).
- Informuoti, kad asmuo turi stebėti savo sveikatos būklę, jei sveikatos stebėjimo metu asmeniui pasireiškia ligos simptomai (karščiavimas, kosulys, pasunkėjęs kvėpavimas), jis turi nedelsdamas informuoti Karštąją koronaviruso liniją telefono numeriu 1808. Informuoti asmenį, kad su juo kiekvieną dieną susisieks NVSC padedantys savanoriai ir teirausis apie jo sveikatos būklę. Jei kyla klausimų, asmuo visą parą gali kreiptis tel. 861879984.
- Asmuo turi ne tik stebėti savo sveikatos būklę, bet ir izoliuotis. Todėl būtina paklausti, ar asmeniui bus reikalingas nedarbingumas. Jei taip, rengiamas Asmens, turėjusio sąlytį su užkrečiamąja liga, siuntimo pas šeimos gydytoją (forma patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. spalio 7 d. įsakymu Nr. V-1159 „Dėl Užkrečiamosios ligos židinio ir protrūkio epidemiologinės diagnostikos ir kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“). Sąlytį su sergančiuoju COVID-19 turėjęs asmuo privalo laikytis izoliavimo namuose ar kitoje gyvenamojoje vietoje pareigų (Izoliavimo taisyklės).
- Jei asmuo neturi tinkamų sąlygų izoliuotis, tokiu atveju organizuojamas jo apgyvendinimas savivaldybės numatytose patalpose.
- Jei asmuo nesilaiko Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo reikalavimų ir nustatytos izoliavimo tvarkos, NVSC turi teisę surašyti administracinių nusižengimų protokolus arba kreipiasi į teisėsaugos institucijas dėl baudžiamosios atsakomybės taikymo.
- Sutikimas, kuris yra Izoliavimo taisyklių 1 priede ir asmens, turėjusio sąlytį, atmintinė (Izoliavimo taisyklių 3 priedas) (abu dokumentai pridedami) turi būti siunčiamas asmeniui el. paštu (todėl reikia sužinoti asmens el. p. adresą). Sutikimas įsigalioja gavus pasirašytą ir nuskenuotą dokumentą arba gavus el. paštu laišką, kad asmuo (vardas, pavardė) gavo informaciją, su ja susipažino, sutinka ir įsipareigoja laikytis sutikimo nuostatų (prie laiško turi būti pridėta užpildyta sutikimo forma). Atsakymas turi būti gautas iš to paties el. p. adreso, į kurį nusiųstas sutikimas ir atmintinė.
- Sąlytį turėjusius asmenis NVSC įveda į sistemą, skirtą sąlytį su COVID-19 turėjusių asmenų įvedimui.

Asmens sveikatos priežiūros specialistai, teikiantys paslaugas COVID-19 atvejui, turi būti registruojami ir stebimi ASPĮ infekcijų kontrolės specialisto ar kito asmens, atsakingo už darbo saugą ASPĮ, koordinuojant NVSC. Ieškant sąlytį turėjusių asmenų rekomenduojama taikyti turėto sąlyčio terminą 72 val. iki simptomų atsiradimo pradžios ir 14 dienų po simptomų pradžios (jei atvejis simptominis) arba 14 dienų iki tepinėlio, kuris buvo teigiamas, paėmimo ir 14 dienų po tepinėlio paėmimo (jei atvejis besimtominis).

Atsižvelgiant į aukštą COVID-19 plitimo riziką ASPĮ, vertinant ASPĮ darbuotojų turėtos ekspozicijos riziką ir organizuojant valdymo priemones, rekomenduojama vadovautis Sveikatos apsaugos darbuotojų COVID-19 ekspozicijos bei ligos valdymo gairėmis (toliau – Gairės): http://sam.lrv.lt/uploads/sam/documents/files/KORONA/SAD_ekspozicijos_gaires_v1_galutinis.pdf.

Vadovaujantis Gairėmis, labai aukštos rizikos sąlytis sveikatos apsaugos darbuotojams yra nustatomas tuomet, kai sveikatos apsaugos darbuotojas nenaudojo rekomenduojamų asmeninių apsaugos priemonių (toliau – AAP) ir atitinka bent vieną žemiau nurodytų kriterijų:

- buvimas vienoje patalpoje su sergančiuoju aerozolį generuojančių procedūrų metu;
- tiesioginis kontaktas su sergančiojo skysčiais;
- paciento klinikinė apžiūra, pacientui nedėvint kaukės;
- > 5 minutes užtrukęs kontaktas uždaroje patalpoje su COVID-19 sergančiu asmeniu (įskaitant namiškius) < 2 metrų atstumu.

Pagrindinės taikomos priemonės:

1. Jei asmens sveikatos priežiūros specialistas **turėjo sąlytį be AAP** ar pažeidus AAP naudojimo reikalavimus:

- labai didelės rizikos sąlytį turėjusių darbuotojų izoliavimas/ištyrimas pagal Gaires;
- kitų sąlytį turėjusių darbuotojų sveikatos stebėjimas pagal Gaires.

2. Jei asmens sveikatos priežiūros specialistas **turėjo sąlytį naudojant rekomenduojamas AAP**:

- asmuo pats stebi savo sveikatos būklę ir izoliuojasi, jeigu atsiranda ūmios kvėpavimo takų infekcijos simptomai;
- nėra nušalinimo nuo darbo;
- algoritmas pagal Gaires.